



Sygn. akt: WA 13/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 czerwca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński (przewodniczący)

SSN Jan Bogdan Rychlicki

SWSO del. do SN płk Krzysztof Mastalerz (sprawozdawca)

Protokolant : Marcin Szlaga

przy udziale prokuratora Wojskowej Prokuratury Okręgowej del. do Naczelnej Prokuratury Wojskowej ppłk. Anny Czapigo

w sprawie ppłk. rez. dr. n. med. K. C. oskarżonego z art. 231 § 2 k.k. - dwukrotnie, po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej na rozprawie w dniu 27 czerwca 2013 r., apelacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego od wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w W. z dnia 22 stycznia 2013 r., sygn. akt: [...],

**uchyla zaskarżony wyrok w całości i sprawę przekazuje
Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego
rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 stycznia 2013 r. Wojskowy Sąd Okręgowy w W. uznał [...] K. C. za winnego tego, że:

„1. w dniu 26 lipca 2010 r. na terenie Kliniki [...] w W., jako funkcjonariusz publiczny [...], pełniący służbę na stanowisku [...], przekroczył swoje uprawnienia w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w kwocie 600 złotych, poprzez przeprowadzenie prywatnego, odpłatnego zabiegu, wszczepienia pacjentowi S.G.[...] nie posiadając, przy tym zgody Dyrektora wskazanego Instytutu na przeprowadzenie takiego zabiegu oraz nie dopełnił obowiązku służbowego, wskazanego w treści art.41 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. „o zawodach lekarza i lekarza dentysty” (Dz. U. z 2011 r., Nr 277, poz.1634 ze zm.) w zw. z art.25 pkt 3 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. „o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta” (Dz. U. z 2012 r., poz.159) w zw. z § 3 ust. 1 pkt 6 lit. a i pkt 7 w zw. z § 13 ust.2 Rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 18 grudnia 2009 r. „w sprawie rodzajów i zakresu dokumentacji medycznej w zakładach opieki zdrowotnej, utworzonych przez Ministra Obrony Narodowej oraz sposobu jej przetwarzania” (Dz. U. z 2009 r., Nr 222, poz.1765) w zw. z pkt 3 ppkt 3 „Zakresu obowiązków na stanowisku adiunkta w Klinice [...]” z dnia 1 lipca 2010 r., zobowiązujących wymienionego lekarza do wskazania w dokumentacji medycznej pacjenta, opisu czynności wykonanych przez lekarza oraz udzielonych mu świadczeń oraz do systematycznego prowadzenia dokumentacji medycznej, zgodnie z aktualnymi zasadami, określonymi w przepisach prawa, poprzez nie wskazanie w dokumentacji medycznej, dotyczącej ww. pacjenta, faktu wszczepienia [...], jako istotnej informacji, dotyczącej procesu leczniczego i działania tym na szkodę interesu publicznego oraz prywatnego S. G.,

tj. popełnienia przestępstwa określonego w art.231 § 2 k.k.,

2. w dniu 20 października 2010 r. na terenie Kliniki [...], jako funkcjonariusz publiczny [...], pełniący służbę na stanowisku [...], przekroczył swoje uprawnienia w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w kwocie 900 złotych, poprzez przeprowadzenie prywatnego, odpłatnego zabiegu, wszczepienia pacjentowi J. D., [...] nie posiadając przy tym zgody Dyrektora wskazanego Instytutu na przeprowadzenie takiego zabiegu oraz nie dopełnił obowiązku służbowego, wskazanego w treści art.41 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. „o zawodach lekarza i lekarza dentysty” (Dz. U. z 2011 r., Nr 277, poz.1634 ze zm.) w zw. z

art.25 pkt 3 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. „o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta” (Dz. U. z 2012 r., poz.159) w zw. z § 3 ust. 1 pkt. 6 lit. a i pkt.7 w zw. z § 13 ust.2 Rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 18 grudnia 2009 r. „w sprawie rodzajów i zakresu dokumentacji medycznej w zakładach opieki zdrowotnej, utworzonych przez Ministra Obrony Narodowej oraz sposobu jej przetwarzania” (Dz. U. z 2009 r., Nr 222, poz.1765) w zw. z pkt 3 ppkt 3 „Zakresu obowiązków na stanowisku adiunkta w Klinice [...]” z dnia 1 lipca 2010 r., zobowiązujących wymienionego lekarza do wskazania w dokumentacji medycznej pacjenta, opisu czynności wykonanych przez lekarza oraz udzielonych mu świadczeń oraz do systematycznego prowadzenia dokumentacji medycznej, zgodnie z aktualnymi zasadami, określonymi w przepisach prawa, poprzez nie wskazanie w dokumentacji medycznej, dotyczącej ww. pacjenta, faktu wszczepienia [...], jako istotnej informacji, dotyczącej procesu leczniczego i działania tym na szkodę interesu publicznego oraz prywatnego J. D.,

tj. popełnienia przestępstwa określonego w art. 231 § 2 k.k.”

Za opisane przestępstwa, na mocy art. 231 § 2 k.k., przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k. i art. 60 § 2 k.k. w zw. z art. 60 § 6 pkt 3 k.k., K. C. został skazany na karę grzywny w wysokości 250 stawek dziennych po 50 zł, a na podstawie art. 45 § 1 k.k. orzeczono środek karny przepadek korzyści majątkowej osiągniętej z popełnienia wymienionych przestępstw w kwocie 1500 zł.

Oskarżony został także obciążony kosztami sądowymi w łącznej kwocie 4098,04 zł, w tym opłatą w wysokości 1250 zł.

Apelację złożył pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego J. D. Skarżący zarzucił wyrokowi:

„ I. obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na jego treść, tj.:

1. obrazę art. 387 § 2 kpk w zw. z art. 2 § 1 pkt 3 kpk i art. 410 kpk poprzez:

a) uwzględnienie wniosku oskarżonego o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy w sytuacji, gdy okoliczności popełnienia przestępstwa budzą wątpliwości w zakresie: 1) ilości implantów wszczepionych przez oskarżonego oskarżycielowi posiłkowemu w świetle opinii biegłej lek. A. O. (k. 650-

651) i zeznań pokrzywdzonego J. D., 2) szkody majątkowej wyrządzonej oskarżycielowi posiłkowemu J.D.,

b) nieosiągnięcie celów postępowania w postaci uwzględnienia prawnie chronionych interesów pokrzywdzonego J. D. poprzez nieuwzględnienie w treści wyroku wniosku pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego z 20 września 2012 r., następnie popartego pismem oskarżyciela posiłkowego z 19 listopada 2012 r. o orzeczenie obowiązku naprawienia szkody i zasądzenie kosztów pomocy prawnej pełnionej na rzecz oskarżyciela posiłkowego, a także poprzez oparcie wyroku na niepewnych ustaleniach faktycznych w zakresie ilości wszczepionych implantów pokrzywdzonemu przez oskarżyciela posiłkowego;

2. obrazę art. 413 § 2 pkt 1 kpk poprzez wskazanie niepełnej kwalifikacji prawnej na skutek braku wskazania w kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu § 1 art. 231 kk, w sytuacji gdy prawidłowo określona kwalifikacja prawna czynu powinna oprócz § 2 zawierać również § 1 wymienionego art. 231 k.k.,

3. obrazę art. 616 § 1 pkt 2 kpk w zw. z art. 627 kpk poprzez brak zasądzenia na rzecz oskarżyciela posiłkowego uzasadnionych wydatków z tytułu ustanowienia pełnomocnika - w wysokości według norm przepisanych,

II. obrazę przepisów prawa materialnego w zakresie kary orzeczonej wobec oskarżonego poprzez zastosowanie wobec oskarżonego nadzwyczajnego złagodzenia kary na podstawie art. 60 § 2 k.k. pomimo braku spełnienia ustawowych przesłanek zastosowania tego przepisu”.

W oparciu o przytoczone zarzuty skarżący wniósł o:

„ 1. uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie czynu zarzuconego oskarżonemu w punkcie 2 aktu oskarżenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w W.,

2. zasądzenie od oskarżonego kosztów pomocy prawnej pełnionej na rzecz oskarżyciela posiłkowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Apelacja pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego w zakresie naruszenia przepisu art. 387 § 2 k.p.k. jest zasadna. Zgodnie z treścią art. 387 § 2 k.p.k.,

sąd może uwzględnić wniosek o wydanie wyroku skazującego, gdy okoliczności popełnienia przestępstwa nie budzą wątpliwości i cele postępowania zostaną osiągnięte mimo nieprzeprowadzenia rozprawy w całości. Uwzględnienie wniosku jest możliwe jedynie wówczas, gdy nie sprzeciwia się temu prokurator a także pokrzywdzony należycie powiadomiony o terminie rozprawy oraz pouczone o możliwości zgłoszenia przez oskarżonego takiego wniosku. Powołany przepis ma wprowadzić upraszczać postępowanie karne, to jednak nie zwalnia to sądu od obowiązku należytej kontroli i oceny zgromadzonego materiału dowodowego służącego ustaleniu niebudzącego wątpliwości stanu faktycznego i realizacji celów postępowania karnego określonych w art. 2 k.p.k.

Wymienione cele nie sprowadzają się jedynie do wykrycia sprawcy i pociągnięcia go do odpowiedzialności karnej ale także do trafnego zastosowania środków karnych służących zapobieżeniu przestępstwom i prawnej ochrony interesów pokrzywdzonego. Brak opisanych przesłanek może skutkować koniecznością nieuwzględnienia wniosku i skierowania sprawy do rozpoznania na zasadach ogólnych (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 24 października 2007 r., sygn. IV KK 333/07, Lex nr 346223; z dnia 19 lutego 2013 r., sygn. II KK 221/13, Lex nr 1277706; z dnia 21 sierpnia 2012 r., sygn. IV KK 67/12, Lex nr 1220432).

W rozpatrywanej sprawie Sąd pierwszej instancji nie ustalił w sposób jednoznaczny ilości implantów wszczepionych J. D. Na temat wszczepienia trzech implantów wyjaśnia jedynie oskarżony. W świetle opinii biegłej lek. A. O., [...] K. C. wszczepił J. D. dwa implanty. Ilość wszczepionych implantów ma decydujące znaczenie dla stwierdzenia, że okoliczności popełnienia przestępstwa nie budzą wątpliwości. Poczynione ustalenie określa także wysokość bezprawnie osiągniętej korzyści materialnej, której przepadek jest obligatoryjny i ewentualnej szkody materialnej J. D. Dodać przy tym należy, że w toku rozprawy w dniu 22 stycznia 2013 r. Sąd pierwszej instancji całkowicie pominął wnioski oskarżyciela posiłkowego i jego pełnomocnika w zakresie orzeczenia obowiązku naprawienia szkody poprzez zapłatę kwoty 1600 zł na rzecz J. D. i zwrotu kosztów zastępstwa procesowego i uchylił się od ich rozstrzygnięcia. Treść powołanych dokumentów wskazuje na brak sprzeciwu na skazanie bez przeprowadzania rozprawy jedynie w

wypadku uwzględnienia roszczenia pokrzywdzonego. Wystąpiły zatem wątpliwości w zakresie rozmiaru wyrządzonej szkody, a więc prawidłowych ustaleń faktycznych, nie uwzględniono interesów osoby, której prawa naruszono.

W świetle wymienionych okoliczności zastosowanie instytucji przewidzianej w art. 387 § 2 k.p.k. i orzeczenie kary nadzwyczajnie złagodzonej uznać należy, na obecnym etapie postępowania, za przedwczesne.

Bezspornym jest, że zgodnie z treścią art. 433 § 1 i § 2 k.p.k., sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach środka odwoławczego, a w zakresie szerszym o tyle, o ile ustawa to przewiduje. W niniejszej sprawie wymierzono karę przy zastosowaniu instytucji tzw. „ciągu przestępstw”, a wyrok zaskarżył tylko jeden oskarżyciel posiłkowy, Ciąg przestępstw, będący odmianą tzw. realnego zbiegu przestępstw, różni się jednak od niego zasadniczo konsekwencją prawną w postaci wymierzenia jednej kary (art. 91 § 1 k.k.). Wymieniony ciąg z uwagi na więzi poszczególnych przestępstw tworzy swoista całość, która podlega łącznej ocenie w zakresie wymiaru kary i środków karnych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2008 r., sygn. III K 31/08; M. Dąbrowska-Kardas, P. Kardas. Czyn ciągły i ciąg przestępstw. Komentarz do art. 12 k.k. i art. 91 Kodeksu Karnego, Zakamycze 1999, s.112). W realiach niniejszej sprawy uchylenie częściowe, tj. dotyczące ostatniego zarzutu ciągu przestępstw, a to działania z chęci osiągnięcia korzyści majątkowej i na szkodę interesu prywatnego J. D. oraz publicznego, byłoby niemożliwe z powodów przeszkód procesowych. Hipotetyczne wymienione rozstrzygnięcie pociągałoby za sobą konieczność wymierzenia przez Sąd Najwyższy kary i środka karnego za przestępstwo opisane w pkt. 1 wyroku. Sprzeciwia się takiemu orzeczeniu zapis art. 452 § 1 k.p.k., zgodnie z którym generalnie sąd odwoławczy nie może przeprowadzać postępowania dowodowego i dokonywać własnych ustaleń faktycznych. Może je poczynić jedynie sąd pierwszej instancji.

Zauważyć także trzeba, że sąd odwoławczy rozpatrując apelację wniesioną na niekorzyść oskarżonego od orzeczenia wydanego w trybie konsensualnym nie jest władny do wydania rozstrzygnięcia reformatoryjnego przez wymierzenie kolejnej kary, gdyż stanowiłoby to wyjście poza granicą porozumienia zawartego przez strony.

Uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania nie pozbawia sądu pierwszej instancji możliwości procedowania w trybie art. 343 § 1 k.p.k. czy też art. 387 § 2 k.p.k. Warunkiem jednak ewentualnego rozstrzygnięcia na podstawie powołanych przepisów jest spełnienie wszystkich przesłanek w nich określonych, z rozpatrzeniem przedstawionej woli stron, w tym oskarżyciela posiłkowego. Poczynienie ustaleń faktycznych w tym zakresie musi opierać się na całości materiału dowodowego, a w szczególności na zeznaniach przesłuchanych świadków zatrudnionych w służbie zdrowia: [...].

Brak rozstrzygnięcia wydanego w trybie konsensualnym spowoduje konieczność rozpoznawania sprawy na zasadach ogólnych.

Z wymienionych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.